

کریمی در گفت‌وگو با ایلنا:

توافقات موقتی و غیرعلنی تامین‌کننده منافع اصلی ما نیستند پیش از هر چیز باید فضای امنیتی شده علیه خودمان را در جهان تغییر دهیم

تحلیلگر سیاست خارجی گفت: توافقات های غیرعلنی، موقتی و بخشی به طور کلی تامین کننده منافع اصلی ما نیستند. چرا که ما پیش از هر چیز باید فضای امنیتی شده علیه خودمان را در جهان تغییر دهیم. با چنین اقداماتی ممکن است در حوزه ای دست دولت به طور موضوعی باز تر شود اما سرمایه گذاری و همکاری و غیره با ایران به سمت عادی شدن نمی رود.

ساسان کریمی تحلیل‌گر سیاست خارجی در گفت‌وگو با ایلنا، در پاسخ به این سوال آقای امیرعبداللهیان در گفت‌وگوی اخیر خود از سند سپتامبر صحبت کرد که قرار بود بین ایران و طرف مذاکره‌کننده امضا شود اما سخنگوی وزارت امور خارجه گفت موضوع سند سپتامبر موضوع جدیدی نیست، نظر شما در مورد طرح این مساله چیست، گفت: حدس من این است که این متن مربوط به مذاکرات قبلی است که به بایگانی سپرده شده بود. بنابراین واقعاً هم چیز خاصی نیست. واقعیت این است که مطلوبیت احیای برجام لاقلاً تا انتخابات ریاست جمهوری برای دولت بایدن از بین رفته است چراکه قادر به محاسبه و تضمین ریسک سیاسی آن برای انتخابات نیستند. بنابراین لاقلاً من منتظر احیای برجام نیستم. تلاش دولت کنونی ما برای آفریدن و جا انداختن کلمات جدید به جای برجام و غیره برای کشور ارزان تمام نشده است. در واقع علیرغم همه هشدارهای کارشناسان سطح بالای این رشته، پنجره احیای برجام با تعلل دولت سیزدهم بسته شد.

وی افزود: یادمان هست که اوایل دولت چند ماهی بدون ابراز علت مشخصی مذاکرات تعطیل شده بود و بعد از آنکه تیم جدید به مذاکره بازگشتند، رویاپردازانه تقاضای کنارگذاشتن تمام مذاکرات شش دور انجام شده توسط عراقچی را داشتند که حتی روسیه و چین هم به این مساله اعتراض کردند. بعد هم مرتباً اصلاحاتی را در مواضع و حتی تیم مذاکره‌کننده داشتند. همه این وقت‌کشی‌ها موجب شد که شرایط جهان دگرگون شود. در این میان هر وقت هم به توافق خیلی نزدیک شدیم، بدون ارائه علت واقعی از تمام‌کنندگی برخوردار نبودیم. من نمی‌دانم روسیه و به خصوص شخص اولیانوف در این کشار کردن مذاکرات چقدر قصد و تقصیر داشته است. ولی در هر حال هشدارها داده شده بود که متأسفانه توسط مقامات ارشد وزارت خارجه نادیده گرفته شد.

این تحلیل‌گر مسائل بین‌الملل تصریح کرد: با آغاز جنگ اوکراین باز هم تحلیل‌ها بر این شد که ما در موقعیت بهتری قرار خواهیم گرفت. ولی شاید امروز می‌بینیم که از اساس چنین محاسبه‌ای درست نبود. آنچه ما باید دنبال می‌کردیم جدا کردن سرنوشت خود از روسیه و هر کشور دیگر و عادی کردن مناسبات ایران به خصوص در فروش نفت و پتروشیمی و از آن مهم‌تر مسائل بانکی بود. باید عرض کنم که بهترین امر برای جا افتادن یک توافق و شرایط عادی پیرامون یک کشور، طول مدت اجرا شدن آن است که متأسفانه به علت سر کار آمدن ترامپ برجام از این طول مدت بی‌بهره ماند. اما اگر از ۱۴۰۰ تا سال آینده به مدت سه سال مناسبات عادی تجارت و بانکداری ایران اجرا می‌شد از فرصت دولت بایدن استفاده شده بود و برگرداندن ایران به شرایط امنیتی شده ساده نبود. دولت سیزدهم با نگاه سیاسی با این موضوع مواجه شد.

کریمی در پاسخ به این سوال که امروز شکل توافق ایران و آمریکا بعد از آزادی زندانیان دو تابعیتی و پول‌های بلوکه شده به چه صورت است بلومبرگ اخیراً مدعی شد که ایران در ازای کاهش غنی‌سازی اورانیوم فروش نفت خود را بالا می‌برد این موضوع تا چه اندازه درست است، گفت: باز هم باید بگویم که اطلاعات لازم در زمینه ادعای بلومبرگ در دسترس ما نیست. اما اگر ایران با آژانس همکاری‌های لازم را انجام داده باشد، آژانس هم می‌بایست در مقابل نسبت به این همکاری‌ها واکنش مثبت نشان دهد. می‌دانیم که همکاری‌های ایران با آژانس در سه لایه است؛ پادمان، پروتکل الحاقی و برجام که فعلاً به طور رسمی فقط اولی می‌بایست انجام شود. سطح دوم و سوم اولاً به صورت داوطلبانه بوده است و ثانیاً در قالب برجام. در نتیجه با شرایط عدم اجرای برجام به طور کامل و طبق مواد ۲۶ و ۳۶ آن سند، ایران ملزم به هیچ رعایت فراپادمانی نیست.

وی افزود: حالا اگر احیاناً تعاملی شده که ایران بخشی از امور غیرتعهدی خود را انجام دهد قاعدتاً در قبال آن می‌بایست سهولتی برای بخشی از گلوگاه‌هایش مانند فروش نفت یا امور بانکی ایجاد شده باشد. اما باز هم یادآور می‌شوم که توافق‌های غیرعلنی، موقتی و بخشی به طور کلی تامین کننده منافع اصلی ما نیستند؛ چرا که ما بیش از هر چیز باید فضای امنیتی شده علیه خودمان را در جهان تغییر دهیم. با چنین اقداماتی ممکن است در حوزه ای دست دولت به طور موضوعی بازتر شود اما سرمایه‌گذاری و همکاری با ایران به سمت عادی شدن نمی‌رود؛ یک سرمایه‌دار یا شرکت یا بانک سوئدی، اماراتی یا مالزیایی چیزی برای راحت شدن خیالش از تحریم در دست ندارد که با ایران کار کند. بنابراین همچنان عطای این همکاری را به لقایش می‌بخشد و به کشورهای مطمئن‌تر می‌رود.

کریمی در پاسخ به این سوال که سناریوی پیش روی توافق ایران و آمریکا به چه صورت پیش‌بینی می‌شود آیا همان توافق سپتامبر به توافق روی کاغذ منجر خواهد شد، گفت: لاقلاً من چنین تحلیلی ندارم. تمام این تلاش‌ها اگر واقعی باشند و نه از جنس خبردرمانی برای بازار، برای احیای برجام هستند. تلاش برای جا انداختن یک واژه جدید مانند «رفع تحریم‌ها» یا «متن سپتامبر» بالغانه و با فراست نیستند و اتفاقاً همانطور که می‌بینیم در میان مدت به درد اقتصاد، وزارت خارجه و دولت نخورده‌اند. در عین حال احیای برجام با هر عبارتی که باشد امر مبارکی است که به نظر من نمی‌رسد که موضوعی واقعاً نزدیک باشد. توافقات انجام شده تاکنون به نظر موضوعی می‌رسند؛ تبادل زندانیان، گشایش در انتقال مبالغ پول کشور و غیره که همانطور که عرض شد ارزش کوتاه مدت و به خصوص روزمره برای کشور دارند و نه ارزش استراتژیک. موضوع اصلی پیش روی ما بیرون آمدن از پیله تحریم‌های علنی، عادی شدن مناسباتمان با جهان و به خصوص رفع فضای روانی - سیاسی واقعی موجود علیه کشور است که با اظهار نظر، مذاکره مخفی و متن نامشخص حاصل نمی‌شود.

کریمی در پاسخ به این سوال از نظر شما کاهش غنی‌سازی اورانیوم به نوعی دخالت در قانون اقدام راهبردی در جهت رفع تحریم‌ها نیست؟ آیا مجلس با این موضوع مقابله نخواهد کرد، گفت: به نظرم در این زمینه اگر هم چنین بخواهیم فکر کنیم بخش‌های مختلف کشور با دولت فعلی همراهی می‌کنند و دولت از این حیث احساس تنگنا نمی‌کند. به طور اساسی مقابله مجلس با هر امری در حوزه‌های هسته‌ای و سیاست خارجی توسط دولت در شرایط فعلی را نزدیک به محال می‌بینم. کارکرد این قانون برای مجلس در موقعیت خاصی بود و انجام هم شد. امروز کسی نه تنها صحبت از چنین امری نمی‌کند بلکه اصلاً به مذاکرات غیر علنی و متون غیر علنی هم اعتراضی از جانب مجلس و غیره وجود ندارد. در حالی که خاطرم‌ان هست وقتی متن مشخص و علنی وجود داشت وزارت خارجه مرتباً متهم به مذاکره و وجود متنی پنهانی می‌شد که امروز می‌دانیم که واهی بوده‌اند. بنابراین خوشبختانه دولت کنونی به هر علت به این قسم فشارها مبتلا نیست.

کریمی در پاسخ به این سوال که اقدامات آمریکا در حوزه برقراری تماس با ایران جهت انجام مذاکره را نتیجه کدام رفتار می‌دانید آیا با برکناری رابرت مالی آمریکا به دنبال کاهش تنش با ایران بود گفت: خیر. موضع خود رابرت مالی در راستای تنش زدایی بود. آنچه واقعی است اینکه دولت بایدن در شرایط کنونی به دنبال اطمینان از عدم تشدید شرایط در منطقه است. ثبات شرایط پیرامون ایران و پرونده هسته‌ای آن بهترین توشه‌ای است که بایدن از این موضوعات می‌تواند برای انتخابات همراه داشته باشد. بنابراین اولویت کنونی آمریکا عدم افزایش تنش از یک سو و احیا نشدن برجام از سوی دیگر است که با کینه بیشترین فایده را برای انتخابات خود برداشت کند.